

BÁO CÁO TÌNH HÌNH CHẤT LƯỢNG HẠT ĐIỀU NHÂN XUẤT KHẨU VÀO THỊ TRƯỜNG CHÂU ÂU VÀ MỘT SỐ ĐIỂM LƯU Ý ĐỐI VỚI DOANH NGHIỆP

BẠCH KHÁNH NHỰT

GIÁM ĐỐC CÔNG TY TNHH GIÁM ĐỊNH VINACONTROL TP.HCM

Trong gần một thập niên qua, Việt Nam đã trở thành nước xuất khẩu điều nhân hàng đầu thế giới. Ngành sản xuất và chế biến điều chủ yếu dành cho xuất khẩu, một phần rất nhỏ tiêu thụ trong nước, vì vậy đưa kim ngạch xuất khẩu nhân điều và các sản phẩm từ điều lên tới 3,2 tỷ USD trong năm 2016.

Nhân điều Việt Nam đã có mặt tại tất cả các châu lục, tại tất cả các thị trường, kể cả thị trường đòi hỏi chất lượng rất cao (Mỹ, Châu Âu, Nhật Bản, Úc, Canada, ...). Tuy nhiên thị trường xuất khẩu nhân điều của Việt Nam tập trung ở Mỹ, Châu Âu, Trung Quốc, Úc và Canada. Theo số liệu thống kê từ năm 2014 – 2016, nhân điều Việt Nam xuất khẩu vào các thị trường như sau:

Thị Trường	2014		2015		2016	
	Sản lượng (tấn)	(%)	Sản lượng (tấn)	(%)	Sản lượng (tấn)	(%)
Mỹ	78.421	27,56	104.5509,75	31,90	113.228	32,38
Châu Âu (EU)	64.082	22,52	82.646,17	25,23	100.076	28,62
Trung Quốc	53.211	18,70	55.513,24	16,95	51.139	14,62
Úc	15.080	5,30	15.724,04	4,80	14.656	4,19
Canada	10.276	3,61	9.360,84	2,86	8.934	2,55
Các nước khác	63.429	22,31	59.787,81	18,26	61.646	17,64
Tổng cộng	284.499	100,00	327.541,85	100,00	349.679	100,00

Nguồn: Vinacas

*Nhận xét: Như vậy, Châu Âu là thị trường lớn thứ 2 sau Mỹ. Sản lượng và thị phần của Châu Âu tăng dần qua các năm từ 64.082 tấn (tỷ lệ 22,52%) năm 2014 lên 100.076 tấn (tỷ lệ 28,62%) năm 2016.

Kết thúc quý I năm 2017, Việt Nam đã xuất khẩu 55.739 tấn điều nhân, trong đó thị trường EU là **29.252 tấn (chiếm 52,48 %)**. Điều đó chứng tỏ EU là thị trường lớn, thị trường chiến lược không thể thiếu được đối với ngành sản xuất, kinh doanh xuất khẩu điều Việt Nam.

Từ việc đánh giá EU là thị trường trọng yếu có những đòi hỏi chất lượng nhân điều rất nghiêm ngặt, các doanh nghiệp sản xuất điều Việt Nam đã có những chính sách về chất lượng nhằm đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của thị trường này. Cụ thể:

1. Cải tiến công nghệ, phương thức sản xuất, máy móc thiết bị:

Nhằm kiểm soát tốt chất lượng sản phẩm trong quá trình sản xuất, chế biến điều, các doanh nghiệp đã từng bước cải tiến công nghệ, thiết bị, máy móc sử dụng trong một số khâu sản xuất điều. Đến nay, Việt Nam đã dần thay thế phương thức sản xuất thủ công bằng phương pháp sản xuất hiện đại, sử dụng máy móc trong tất cả các khâu của dây chuyền chế biến nhân điều.

Việc sử dụng máy móc hiện đại, dây chuyền sản xuất khép kín, dòng sản phẩm đi theo một chiều từ khâu nguyên liệu cho đến đóng gói, xuất hàng. Các doanh nghiệp Việt Nam đã tạo ra sản phẩm nhân điều sạch, an toàn hàng đầu thế giới. Tại HỘI NGHỊ HẠT VÀ QUẢ KHÔ THẾ GIỚI diễn ra vào tháng 5/2017, tổ chức INC đánh giá 90% nhân điều Việt Nam sản xuất bằng máy móc, thiết bị hiện đại, kiểm soát tốt chất lượng và cung cấp nhân điều sạch, an toàn nhất thế giới cho người tiêu dùng (vượt qua cả Ấn Độ).

2. Áp dụng các hệ thống quản lý chất lượng.

Các doanh nghiệp xuất khẩu nhân điều nói chung và xuất khẩu điều vào thị trường EU nói riêng đều ý thức rất cao về thương hiệu “Hạt điều Việt Nam”, từng bước xây dựng thương hiệu hạt điều cho các nhà máy, doanh nghiệp riêng lẻ gắn liền với sự phát triển của ngành sản xuất, xuất khẩu điều Việt Nam (như Long Sơn, Tanimex Co; Hoàng Sơn; Bimico, ...), coi chất lượng là sự sống còn của doanh nghiệp, luôn luôn cải tiến, xây dựng cơ sở hạ tầng để phù hợp với việc sản xuất điều sạch, an toàn thực phẩm cho người sử dụng. Các doanh nghiệp đã xây dựng và áp dụng các hệ thống quản lý chất lượng cho phù hợp với thị trường EU. Hầu hết các doanh nghiệp xuất khẩu đều có chứng nhận HACCP. Ngoài ra các nhà máy, doanh nghiệp lớn, điều kiện tài chính tốt đã xây dựng và áp dụng hệ thống quản lý chất lượng cao hơn như ISO 22000, FSSC 22000, BRC, HALAL để phù hợp cho người tiêu dùng tại thị trường Liên hiệp quốc, cũng như thực phẩm cho người Hồi giáo.

3. Các vấn đề cần lưu ý về chất lượng điều nhân xuất khẩu vào thị trường EU

Bên cạnh thành công to lớn trong việc cải tiến công nghệ, áp dụng phương thức sản xuất hiện đại bằng máy móc, thiết bị tiên tiến cũng như áp dụng hệ thống quản lý chất lượng sản phẩm (HACCP, ISO 22000, BRC, ...) để cho ra nhân điều có chất lượng cao, sạch, an toàn cho người tiêu dùng, một số cơ sở sản xuất và doanh nghiệp xuất khẩu vẫn còn những điều lưu ý trong hệ thống quản lý, kiểm soát chất lượng nhân điều xuất khẩu như sau:

a. Kiểm soát côn trùng, sâu mọt và dư lượng thuốc tại khâu khử trùng:

Một số lô hàng xuất khẩu vào thị trường EU đã phát sinh sâu mọt sống gây hậu quả nghiêm trọng đối với cả doanh nghiệp xuất khẩu lẫn nhập khẩu (làm mất uy tín và thiệt hại về tài chính). Việc khiếu kiện, khiếu nại về hàng hoá bị nhiễm sâu mọt, nhân điều bị hư hỏng do côn trùng phá hoại vẫn còn xảy ra. Nguyên nhân chủ yếu là việc thực hiện khâu xông hơi, khử trùng trước khi đóng gói không đúng quy trình (như liều lượng thuốc, thời gian ủ thuốc, ...). Sự việc này xảy ra đa số tại các cơ sở sản xuất và doanh nghiệp kinh doanh nhỏ.

Một số lô hàng xuất khẩu vào thị trường EU xảy ra hiện tượng dư lượng thuốc khử trùng trong hàng hoá (đã xảy ra việc khiếu nại, phản nản trong thời gian qua). Nguyên nhân là do một số doanh nghiệp, cơ sở sản xuất không có đủ năng lực tài chính cũng như không gian để xây dựng khu vực xông hơi, khử trùng hàng hoá, thay vào đó là việc sử dụng thuốc Phostoxin bỏ trực tiếp vào các bao chứa hàng với liều lượng cao, thời gian ủ thuốc ngắn, sau đó đưa vào đóng gói nên gây ra hậu quả:

+ Côn trùng không chết triệt để mà chỉ rơi vào trạng thái hôn mê, sau một thời gian sẽ sống lại (sâu mọt sống tồn tại trong các lô hàng xuất khẩu vào EU trong thời gian qua).

+ Tồn tại dư lượng thuốc khử trùng trong hàng hoá do thông thoáng chưa đủ thời lượng.

Hiện tượng này đã được các doanh nghiệp xuất khẩu Châu Âu cảnh báo, nhắc nhở, thậm chí phải bồi thường tài chính do việc xử lý sâu mọt, dư lượng thuốc gây ra.

b. Kiểm soát tạp chất

Kiểm soát tạp chất trong quá trình sản xuất, chế biến điều là yếu tố rất quan trọng, góp phần nâng cao giá trị chất lượng của các lô hàng điều nhân xuất khẩu. Trong thời gian gần đây, hiện tượng lẫn tạp chất trong các lô hàng nhân điều xuất khẩu vào thị trường EU vẫn còn xảy ra, cụ thể là các loại tạp chất sau:

+ Dây nylon lẫn trong trong hàng hoá: do việc sử dụng bao PP chứa điều, sau đó vận chuyển trực tiếp tới khâu đóng gói. Hiện tượng này xảy ra tại hầu hết các doanh nghiệp nhỏ, thiếu không gian, dụng cụ lưu trữ hàng hoá (khay nhựa).

+ Lẫn tóc vào các lô hàng xuất khẩu: tóc là loại tạp chất tuyệt đối không được có trong các lô hàng xuất khẩu (theo tiêu chuẩn AFI), tuy nhiên, do việc quản lý và sử dụng bảo hộ lao động (trùm tóc) cho công nhân phân loại, đóng gói tại các cơ sở kinh doanh nhỏ, lẻ không tốt nên hiện tượng lẫn tóc trong các lô hàng xuất khẩu vẫn còn xảy ra.

+ Mảnh nhựa, đất, đá, sạn: hiện tượng lẫn đất, đá, cát sạn, mảnh nhựa plastic xuất hiện nhiều trong các lô hàng SP và BB xuất khẩu. Một số doanh nghiệp không trang bị máy sàng trọng lượng vì vậy không loại tạp chất đất, đá, cát sạn cũng như mảnh nhựa plastic ra khỏi hàng hoá được.

+ Lẫn ốc vít: một số doanh nghiệp, cơ sở sản xuất nhỏ thiếu trang bị máy dò kim loại trong khâu đóng gói nên không kiểm soát tạp chất kim loại trong các lô hàng xuất khẩu.

c. Áp dụng quy trình vệ sinh

Các doanh nghiệp, cơ sở sản xuất kinh doanh nhỏ chưa thực hiện quy trình vệ sinh hoặc áp dụng quy trình vệ sinh nhưng chưa triệt để, đặc biệt là tại khâu phân loại, đóng gói. Các doanh nghiệp phải áp dụng quy trình vệ sinh sạch sẽ đối với công nhân trước khi vào xưởng sản xuất, nhằm hạn chế tối đa nguồn bệnh lây nhiễm vào các lô hàng nhân điều xuất khẩu. Các nhà máy phải trang bị bảo hộ lao động cho công nhân đầy đủ (trùm tóc, giày dép, khẩu trang, ...) nhất là tại khâu phân loại và đóng gói sản phẩm.

Định kỳ vệ sinh nhà xưởng, máy móc thiết bị ... kiểm soát côn trùng, chuột, bọ....

4. Kết luận

Với những thành tựu to lớn của ngành điều Việt Nam đạt được trong thời gian qua, chúng tôi là thành viên và Ủy viên Ban chấp hành Hiệp hội Điều Việt Nam (Vinacas) sẽ khuyến cáo các doanh nghiệp tiếp tục cải tiến công nghệ, thiết bị máy móc để cho ra các sản phẩm nhân điều có chất lượng cao, an toàn cho người sử dụng. Đồng thời tiếp cận, truyền đạt thông tin về chất lượng nhân điều của thị trường EU nói riêng và của thế giới nói chung đến các doanh nghiệp một cách nhanh nhất.

Tiến hành tập huấn, chuyển giao tiến bộ kỹ thuật cho các doanh nghiệp, cơ sở sản xuất nhỏ nhằm khắc phục những điều còn hạn chế, từ đó nâng cao chất lượng nhân điều, phù hợp với thị trường EU.

Tiếp cận, tuyên truyền cho các doanh nghiệp sản xuất, xuất khẩu điều áp dụng hệ thống quản lý chất lượng HACCP, ISO 22000, BRC, ... áp dụng quy trình vệ sinh, trang bị bảo hộ lao động đầy đủ cho công nhân, đặc biệt là tại xưởng phân loại, đóng gói để sản xuất ra sản phẩm điều có chất lượng cao, an toàn. Từ đó khẳng định thương hiệu “Hạt Điều Việt Nam” là chất lượng và an toàn nhất thế giới.

Chân thành cảm ơn !